

Szállodák világítása

A szállodákban nagyon sokféle helyiség található, amelyeknek megvan a maguk sajátos, különféle megoldásokat igénylő világítási követelménye; a végső cél azonban mindig az, hogy a világítás megfelelő atmoszférát, vonzó, vendéget hívogató környezetet teremtsen, hogy a vendég "otthon" érezhesse magát. A színpalak mögötte, a vendég által nem látogatott területeken pedig legyen elegendő a világítás ahhoz, hogy a személyzet hatékonyan és biztonsággal láthassa el teendőit.

A szállodák jó világítása az egyik legérdekesebb, s egyben legösszetettebb világítástechnikai feladat. Bár a legtöbb szálloda rendelkezik a világításról is szóló standarddal, ezek főként arculati, belsőépítészeti megközelítésűek, ezért a jó látási körülményeknek a helyiségek funkciójához kapcsolódó elemzése új, lényeges, figyelembe veendő tényeket tárhat fel. A világítási szempontból eltérő alapvető helyiségfunkciók a következők:

- **fogadótér, recepció, közlekedőterek** ● **lakóterek** ● tárgyalók, rendezvény-helyiségek ● irodák ● **vendéglátási helyek** (étterem, presszó, bár) ● **konyha, tálalók** ● kiszolgálóhelyiségek ● **külső tér** (biztonsági világítás) ● sport- és szabadidős létesítmények ● parkok
- **külső és belső parkolók.**

Javasolt megvilágítás (lx)

Minimum – Ajánlott – Lehetséges

Bejárat	50-100
Fogadópult	300-500-750
Előtér – általános világítás	100-150-200
Folyosó, felvonó	50-100-150
Lépcsőház	100-150-200
Szobaelőtér	50-100-150
Gardrób	100-150-200
Nappali általános világítás	50-100-150
íróasztali világítás	300-500-750
Hálószoba általános világítás	50-100
olvasóvilágítás	200-300-500
Fürdőszoba általános világítás	100-200-300
tükörvilágítás (borotválkozáshoz, arckikészítéshez)	200-300-500

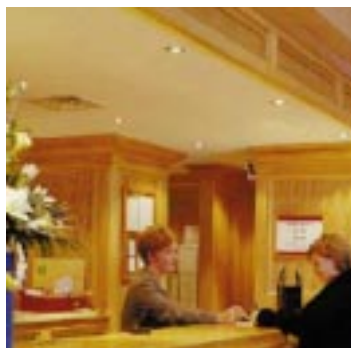

Fogadóterek világítása

A fogadótér olyan többcélú munkahely, amelynek látványa a vendégnek a szállodáról alkotott első benyomását is meghatározza. A közlekedés szempontjainak kisebb megvilágítás is megfelel, viszont az ismeretlen helyen való gyors és zavarmentes tájékozódás éppúgy jó világítást igényel, mint a fogadópult, a pénztár, pénzváltó stb. munkahelyei. Az előbbi 150-200, az utóbbiak 300-500 lux-os megvilágítása ajánlott. Fontos, hogy a fogadópult környékén a függőleges felületek is jól világítottak legyenek.

A többműszakos igénybevétel miatt hosszú élettartamú fényforrások alkalmazása ajánlott, főként a reprezentatív igényeknek is megfelelő fényű lámpák. Az izzólámpák rövid élettartamuk, energiapazarlásuk miatt csak a korhű csillárok, falikarok fényforrásai lehetnek. Az izzólámpák fényének komfortját egészen megközelítő, elektronikával egybeépített, 12 000 órás élettartamú kompakt fénycsövek álmennyezetbe épített lámpatestekben, vagy falikarokban nagyon jó és gazdaságos megoldást kínálnak. A háromsávú fénycsövek kiváló és állandó fényminőségűeknek, hosszú élettartamuknak köszönhetően főként a fogadópult környékének világítására alkalmasak, rejtett fényt adó, vagy korszerű tükrös lámpatestekben.

Dívtos megoldás a hidegtükrös halogénlámpák alkalmazása is. Az izzólámpákénál jobb műszaki jellemzőik mellett elsősorban kis méretük miatt kedveltek. A lámpák igen jól irányítható fénye azonban gyakran vezet alkalmazási hibákhoz is: vigyázni kell, mert a fogadópult felületét fénybe borító lámpák sötétben hagyják a recepció arcát, ami zavaró lehet a vendéggel való kommunikációban; a fali szekrények (kulcs- és levélszekrény) alulvilágítottasága nehezíti a gyors áttekinthetőséget és kiszolgálást. A tükrös halogénlámpák mellett felőtlentlenül indokolt kiegészítő szórt világítás alkalmazása is (falikar, állólámpa, rejtett világítás).

A fogadótér olyan többcélú munkahely, amelynek látványa a vendégnek a szállodáról alkotott első benyomását is meghatározza.

A fogadótér közlekedésének szervezésében is szerepe van a fénynek. Az információs felületek (táblák, feliratok, jelzések a lift, a lépcső, az étterem, bár felé) fényrel történő kiemelése pl. irányított fényű lámpákkal, vagy a közlekedési útvonalak feletti – a lámpatestek sűrűbb elhelyezésével megvalósított – optikai vezetés az érkező vendég kezdeti elfogódottságát feloldó otthonos, rendezett környezetet teremtenek.

A szálloda egyéb közlekedőtereinek világítása visszafogottabb, bensőséges hangulatú. Célszerű fokozatok megvalósítására is képes folyosóvilágításokat létesíteni (nappali-éjszakai üzem), leginkább a természetes világítással nem rendelkező terekben vigyázva arra, hogy a legkisebb fokozat mellett se alakulhasson ki a vendégben a sötétben való bizonytalanság érzete.

A 24 órás üzemre tekintettel a legcélszerűbb megoldás a kompakt fénycsövek alkalmazása. Meglévő falikarokba elektronikus kompakt fénycsövek, álmennyezeti lámpatestekbe, vagy új falikarokba bedugaszolható (plug-in) kompakt fénycsövek, vagy melegszínű fémhalogénlámpák ajánlhatók.

Rendkívül fontos szerepe van a kompakt fénycsöveknek a szállodák tartalékvilágítási rendszerében és/vagy a kijáratjelzők korszerű kivitelezésében is. Üzemzavar esetén a kisteljesítményű, 7-11W-os kompakt fénycsövekkel megvalósított világítások adják a legkedvezőbb eredményt, egyedi akkumulátorral, telepes hálózattal egyaránt: a telepek ötször hosszabb ideig ugyanannyi fényt adnak, mint az izzólámpás hagyományos rendszerek.

A lakóterek világítása

Az egymástól arculatban, stílusban, szolgáltatásban igen eltérő szállodák szobáinak, lakosztályainak kialakítása igen sokféle variációban történhet, s mégis lehetséges e helyiségek világításának egységes tárgyalása. A vendéglátási feladatok elemzése és az elvárható látási komfort megteremtésének igénye ad választ a világítási kérdésekre. Ez a megközelítés nem függvénye az építészetnek és a kategória-besorolásnak. Az elemzés legegyszerűbb módja, ha egy esti időpontban érkező vendég helyébe gondolva magunkat vesszük sorra a látási feladatokat.

Belépő, előtér

Kinyitva a szobaajtót "essen kézre" a kapcsoló, vagy legyen jól látható (pl. élvilágító kapcsoló alkalmazásával). A vendég számára a világos, jól áttekinthető, azonnali tájékozódást lehetővé tevő világítás nyújtja a legkedvezőbb hatást. Ha az előtér egyben gardrób is, akkor a világításnak egyéb feladatai is vannak: nyitott szekrényajtók mellett sem árnyékos, függőleges felületeket kell jól láthatóvá tenni. A fényforrások csak azonnal bekapcsoló és működő lámpák lehetnek, azaz izzólámpák, halogénizzók, vagy elektronikával működtetett fénycsövek, illetve kompakt fénycsövek. (Hagyományos előtéttel működő fénycsöves világítás, amelynek fényére várni kell, kerülendő.) A lámpatestek falikarok, mennyezeti, vagy függesztett kivitelűek lehetnek. A legfontosabb kiválasztási szempont, hogy az elvárt nagy fényáram mellett se kápráztassanak. A használat komfortját növeli, ha a lakószobába lépve váltó (alternatív) kapcsolóval lehet a világítást kikapcsolni.

Lakószoba

Funkciói sokrétűek. A világításnak e sokrétűséget kell szolgálnia, biztosítania kell a közlekedés, a takarítás látási feladatainak megoldását éppúgy, mint az íróasztali munkának, a kényelmes TV-nézésnek, az olvasásnak, az étkezésnek és a meghitt hangulat megteremtésének világítással való segítését.

A szobába lépve az **általános világítás** bekapcsolása az első mozzanat. Az általános világítástól elvárható a helyiség egészét felderítő, bemutató megvilágítás, amely lehetővé teszi, illetve segíti az összes szobában folytatható tevékenységet. A 100-150 lx megvilágítást túlnyomórészt izzólámpás mennyezeti lámpatesteknek, vagy állólámpáknak kell biztosítaniuk. Ezzel világítástechnikailag és használati komfortban is egyenértékű fényforrás csak az elektronikus kompakt fénycső lehet, amelynek üzemeltetési költsége töredéke az izzólámpás világításnak.

A feladatából adódóan homogén általános világítás mellett a szoba látványát, hangulatát, használhatóságát a **helyi világítások** együttese befolyásolja döntően.

Az **íróasztalon** egy nem pontszerű, hanem nagyobb felületet megvilágító asztali lámpa elhelyezése szükséges. Ernyős vagy burás kialakításának kell a káprázásmentességről gondoskodnia.

Az **olvasósarokban, vagy ülögarnitúránál** állólámpás helyi világítás célszerű, amely a kifogástalan olvasási világítás mellett (200-300 lx) kis mértékben a környezetet is deríti.

Az **étkező világításaként** az asztal fölé (130-140 cm-re) belógatott ernyős lámpatest a kedvező.

TV-világításként a készülék környezetét felderítő, de a képernyőt nem zavaró álló-, vagy asztali lámpa a jó megoldás.

Ágyfej (olvasó vagy éjjeli) lámpaként olyan jól irányítható fényű fali, vagy éjjeliszekrényre helyezett asztali lámpa használható, amely káprázásmentes kialakítású, olvasólámpaként is jól funkcionál, ugyanakkor a másik ágyra, vagy ágyfélre csak 20 lx alatti, pihenést nem zavaró mértékben világít.

A lakóterek világításának a tényleges világítási feladathoz kell illeszkednie.

A helyi világításokat úgy kell kiválasztani, hogy egyszerre történő alkalmazásuk is zavarmentes legyen, azaz ne csillogjon a képernyő, ne kápráztasson a tükör stb.

A világítási berendezés kényelmes használatát (és ugyanakkor gazdaságosabb üzemelését) meghatározza a kapcsolók száma és elhelyezése. Általános tapasztalat, hogy jó kapcsoló-elhelyezés esetén csak a szükséges lámpatesteket használja a vendég, s a kényelmét szolgálja, ha pihenésre térve az ágyától is lekapcsolhatja a világítást.

Fürdőszoba

A tisztaság megtestesítője a világosság, a fürdőszoba világítása így fokozott gondosságot igényel. A legalább 2-300 lx megvilágítást igényes fénycsöves világítással lehet megteremteni, megfelelő védettségű lámpatestekben működő, jó színvisszaadású fénycsövek alkalmazásával.

Tükrök, toaletasztalok

A szállodai lakóhelyiségek mindegyikében előfordulhatnak tükrök. Akkor látjuk magunkat jól a tükörben, ha a fény a tükör felől, lehetőleg két oldalról érkezik minket legalább 200, inkább 300 lx-szal megvilágítva, hiszen így elkerülhetők az arcon keletkező, arc-kikészítést, borotválkozást zavaró árnyékok. Fontos szempont a tükrök elhelyezésénél, hogy a szemlélőt ne zavarja más világítótestek tükörben megjelenő kápráztató képe.

Vendéglátási helyek (étterem, presszó, bár) és kiszolgáló helyeik (konyha, tálalók) világítása

A vendéglátási helyek jellegüknél fogva összetett világítási feladatot jelentenek, hiszen nemcsak a jó látás feltételeinek szabványokban előírt értékeit kell technikailag megvalósítani, hanem a helyiségek funkciójának alárendelten a legszélesebb közönség igényeket is szolgálni kell. Ezek a helyiségek otthonosságot, komfortosságot, és bizonyos fokú intimitást igényelnek, s e kívánalmak teljesülése nagyban a jó világítástól függ.

Az alkalmazandó lámpatestek a funkció belsőépítészeti kiszolgálásának, megvalósításának függvényében nagyon széles skálájúak lehetnek. A vendéglátási helyek fényforrásai a közelmúltig szinte kizárólag izzólámpák voltak, megszokott meleg fényszínük, kisebb megvilágítási igényeknek is megfelelő teljesítmény-választékuk, egyszerű kezelhetőségük és a hozzájuk alkalmazható lámpatestek bőséges választéka miatt. Vezető szerepük csak manapság kérdőjeleződik meg az izzólámpa rendkívül magas üzemeltetési költsége miatt.

A kérdésre szintén a korszerű, elektronikus kompakt fénycsövek kínálnak megoldást, hiszen fényük az izzólámpákéhoz megtevesztésig hasonlító meleg-fehér fény, azonnal, villogásmentesen kapcsolhatók, s nagyfrekvenciás működtetésük következtében fényük teljesen egyenletes, nem villognak. A vendéglátási helyek falikaros, állólámpás, asztal fölé függesztett lámpatestjeinek majd mindegyikébe becsavarhatók az izzólámpák helyére.

E helyiségekben – főleg a bárokban és presszóban a vendégtér hangulatvilágításának megzavarása nélkül szükség van a kiszolgálóhelyek munkahely-szintű megvilágítására is. E feladat megoldására a törpefeszültségű miniatűr halogénlámpák a legalkalmasabbak.

Az éttermekhez kapcsolódó konyhák egészen más világítási megfontolásokat kívánnak. Azon túl, hogy a munkahelyekre vonatkozó szabványoknak eleget kell tenni (előkészítés: 200 lux, főzés-sütés, konyhai gépi munkák: 500 lux, tálalás: 500 lux), különös figyelmet kell fordítani a munka végeredményét jelentősen befolyásoló minőségi paraméterek (pl. helyes színfelismerés szükségessége a főzés folyamatában és a tálalásnál) jószágára.

Tekintettel a helyiségek meleg, párás atmoszférájára, jó világítást csak megfelelő védettségű lámpatestekben elhelyezett igényes, fénycsöves világítással lehet gazdaságosan megvalósítani.

Garázsok és parkolók világítása

A terület világításának kialakításakor egyszerre kell teljesíteni a közlekedésbiztonsági és közbiztonsági látási feltételek kielégítését.

Külső parkolók esetén a csatlakozó közút besorolásától függően kell esti mesterséges világítást létesíteni, a főközlekedési utak mellett célszerűen közvilágítási lámpatestekkel, a tárolóterületen esetleg tér- és/vagy parkvilágítókkal. Elsőrendű (fő-) út közelében legalább 12 lx névleges megvilágítást kell biztosítani 1: 6 arányú határegyenletességgel, más esetekben a 6 lx, illetve a 1:12 egyenletesség is megengedhető, célszerűen a kapu (bejárat) ellenőrzési funkcióját segítő kiemeléssel. Közvilágítási – és térvilágításra alkalmas lámpatesteket és korszerű gázkiülőlámpákat kell alkalmazni.

Zárt garázsokban nappal 60 lx, éjjel 12 lx megvilágítással tudunk az adaptációs nehézségekre is megoldást kínáló világítást létrehozni az 1:12 határegyenletességi elvárás mellett. A bejárati és a kijárati zónáknál akár automata, akár emberi felügyelet mellett 200 lx a világítási igény. A zárt építészeti kialakítás függvényében belsőtéri ipari világítási eszközökkel teremthető meg a leggazdaságosabb világítási rendszer. A garázsokhoz csatlakozó lépcsőházakban ajánlott minimálisan 100 lx megvilágítás biztosítása.